

Institutiones Dialecticæ

Dieterich, Conrad

Giessæ Hessorum, 1611

Caput XII. Subjectum est argumentum modo quodam consentaneum, cui
aliquid adjungitur.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56580](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56580)

CAPUT XII.

1. **S**ubjectum est argumentum modo quodam consentaneum, cui aliquid adjungitur.

Dicitur Græcè ὑποκείμενον: Subjectum verò à subjiciendo (quòd adjuncto tanquam fulcrum, cui innitatur subjiciatur & substernatur.)

[Accipitur subjectum dupliciter vel πρὸς ὑπαρξίν quoad existentiam, vel πρὸς τὴν κατηγορίαν quoad prædicationem, hoc est, quatenus in aliquo axioma subjicitur, & tum à Ramo appellatur axiomatis pars antecedens. Sicut prædicatum consequens. In priori significatione hic accipitur, altera ad iudicium pertinet. Philippus nominat speciem, sed valde improprie. Non autem subjectum tantum est substantia, & adjunctum tantum accidens. Differunt enim tanquam genus & species: Quia omnis substantia est quidem subjectum suorum accidentium: sed non omne subjectum est substantia. Sic virtus est subjectum laudis, locus rei locata. Et tamen nec virtus, nec locus substantia sunt, sed mera accidentia. Quando verò modo quodam consentanea dicuntur, consensus hac accipienda est de consensu proximo post essentiali primò, ut sit consensus simplex, qui statim profuit ex absolute consentaneis, & sequitur substantiam, non autem est pars substantia, nec eam causando producit. Alioquin & alia argumenta consentanea dicenda essent, quod notat Dn. Libav. libr. 1. Dial. Phil. Ram. fol. 103.]

2. Estq; vel recipiens, vel occupans.
3. Recipiens est, quod adjunctum recipit.
4. Estq; vel recipiens in se, vel ad se.
5. Recipiens in se est, quod adjunctum

ctum recipit in se. Sic anima est subiectum scientia, ignorantia, virtutis, vitii, &c. Corpus pulchritudinis, deformitatis, sanitatis, morborum, roboris, &c.

[Dicitur aliis subiectum inhaerentiae, primum recipiens, seu receptivum.]

6. Estq; vel proprium, vel commune.

7. Proprium est, quod cum adjuncto recipitur. Sic, homo est subiectum risibilitatis. Ovis balatus, canis latratus.

[Dicitur Zabarell. subiectum adaequatum.]

8. Commune est, quod cum adjuncto non recipitur. Sic paries est subiectum albedinis, quae tamen aliis etiam subiectis disparatis tribui potest.

9. Subiectum recipiens ad se et quod adjunctum recipit, ad, vel circum se. Sic homo est subiectum divitiarum, paupertatis, honoris, vestitus. Dives, amicorum multorum. Christus corona spineae, arundinis, purpure.

[Dicitur aliis subiectum adherentiae.]

Hac pertinet & locus, qui subiectum rei locatae. Sic Stella sunt in caelo tanquam subiecto loco: Volucres in aere: segetes in agro: civis in urbe: incola in regione: fenum in prato.

[Accipitur autem locus generaliter pro spacio cuiuslibet rei logicae. Huc ergo pertinent discrimina loci supra, infra, ad dextram, ad sinistram, ante, retrò, post. ut esse in m.

vi, in terra, procul à mari, propè mare, in ripa, in urbe, in scho-
la, &c.

10. Subjectum occupans est, circa quod adjunctum occupatur. Dicitur vulgò objectum vel materia circa quam.

Sic sensilia sunt objecta sensuum. Color est sub-
jectum visus: sonus auditus: sapor gustus: odor
olfactus: calor, frigus, humor & siccas tactus.

Sic res virtutibus & artibus propositæ virtutum,
& artium subjecta sunt: agri, fundi, vinea, &c.
litigantium: vina Bacchi: ignis Vulcani: bella
Martis: Poma Pomona, &c.

[Alii addunt distinctionem subjecti occupantis per se, cir-
ca quod adjunctum sua natura versatur, ut visus circa colo-
rem: & per accidens, circa quod ex accidenti versatur, ut,
voluntas circa malum sub persuasione boni. Alias enim sua
natura fertur semper ad bonum. Alias subjecti distinctiones
vide apud Dn. Libav. alleg. loco.]

Exempla inventionis promiscua.

Subjectum	_____	Adjunctum.
Virtus	_____	honestas.
Sol	_____	Lux.
Animus malitiosus	_____	crines rubri, nigri os, &c.
Ventus	_____	nauta.
Tauri	_____	arator.
Vulnera	_____	miles.
Oves	_____	Pastor.
Morbis	_____	medicus.

Ex his conficiuntur axiomata è subjecto & adjun-
cto. Virtus est honesta. Sol est lucidus. Animi malitiosi
indicium sunt crines rubri, &c.

Nauta de ventis, de tauris narrat arator.

Enumerat miles vulnera, pastor oves.

Morbis exercetur Medicus.

His ipsis disputantur Quæstiones dubiæ, argumen-

to tertio à subjecto ad arguendum adjunctum & contra. *Thema: Honestas actionis facit viros laudabiles. Quia virtutis individua est Comes. Lux diem illustrans est omnia lucidissima. Quia est solis propria. Zoilus est malitiosus. Quia est crinis ruber, niger ore, brevis pede, lumine lapsus. Columbus fuit peritissimus nauta. Quia ventorum naturam perfectissime novit enumerare, &c.*

Sic: Rom. 2. 15. *Gentes ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis.* Rom. 7. 17. *Scio quod in me non habet bonum. Pigmei sunt scientia capaces, quia homines sunt.* *Forma bonum fragile: Est enim corporis. Infelix civitas ubi multi Medici & Icti sunt; Multam enim & interperantiam & rixas in ea versari necesse est. In amore omnia haec vitia insunt injuria, suspiciones, inimicitia, inducia, bellum, pax rursus.* Terent. in Eunuch. *Tractant fabrum fabri.* Horat. *Canes quia odores exquisitè sentiunt, sagaces mihi sunt, &c.* Subjecti sunt hi CANONES.

I. Posito subjecto, necesse est poni adjuncta. ut, David est homo. Ergo est scientia capax. E. est naturali mentis corruptione praeclitus.

[*Alii ita efferunt: Cui tribuitur subjectum, eidem etiam tribuitur adjunctum. Intelligere non adjuncta omnia sed imprimis propria & essentialia, quae cum subjecto recipiuntur. Communia vero ponuntur modo quoquam generaliter vago, & indeterminato.*]

II. Sublato seu destructo & negato subjecto, tolluntur & negantur etiam adjuncta, ut, Pigmei non sunt. E. non pugnant cum grivibus. Mortui non sunt (existunt.) Ergo nec miserunt. Purgatorium non est. E. nec calidum est.

[*Huc pertinet & haec regula Philip. Destructo subjecto pereunt accidentia. ut, in statua non est mens. Ergo non notitia. Rei enim non existentis nulla sunt accidentia, nulla qualitates; & impossibilis est accidentium subsistentia sine subjecto.*]

III. Quale subjectum, tale etiam adjunctum.

Etum, ut, anima est incorporea. Ergo & scientia. Honor tribuitur artibus. Ergo & Magistris eas docentibus. Nam quod recte tribuitur subjecto, tribuitur etiam adjuncto.

IV. Si subiectum recipiens sit, res ei ad-
iungi poterit: Sin minus, non potest. ut, *se
habet mentem, doctrine capax eris. Sin minus,
non eris.*

V. Idem subiectum capax est contrario-
rum, sed tamen diverso tempore, & in gradi-
bus remissis. Sic, *corpus recipit in se motum &
quietem. Anima amorem & odium, scientiam
& ignorantiam. Aqua calorem & frigus.*

VI. Posito corpore (merè physico, aut alia
quacung, re finita,) necesse est eidem attribui
locum (Physicè.)

Nullum enim corpus Physicum seu res finita
simul esse potest in pluribus locis.

[Loquitur tanon de corpore merè physico, naturali & cor-
ruptibili. Alia autem est ratio corporis Christi, quod etsi sit
corpus verè naturale, tamen non est merè naturale, sed ipsius
filii Dei corpus.]

ELENCHUS

Subjectorum committitur, I. Cùm falsum subje-
ctum ponitur pro vero. ut, *Infantes Iudaorum & Tur-
carum non sunt nati ex parentibus fidelibus. Ergo non bap-
tizandi. Baptismus enim pertinet ad omnes qui sunt caro de
carne nati.*

II. Cùm confunditur subiectum proprium &
commune. ut, *Oratio pertinet ad Grammaticam. Ergo non
ad Rhetoricam. (Pertinet enim ad utramq, sed diverso re-
spectu.)*

III. Cùm confunditur subiectum inhærentiæ &
adhærentiæ. ut, *iste puer habet caput rotundum. Ergo erit
adclua*

doctus & sapiens. (Sapientia enim est in anima, non in corpore.)

IV. Cùm à subjecto contingente affirmamus & negamus adjunctum: ut, Eruditio latet in libris inauratis. Petrus non habet libros inauratos. Ergo non habet eruditionem. (Libri enim inaurati non necessarium sunt subjectum eruditionis, sed contingentem.)

V. Cùm confunduntur subjectum occupans se & ex accidenti: ut, Circa ligna occupatur. Ergo est fenerator lignarius. Vinum tractat. Ergo est Oenopola. Petrus est saturus Giessa. Ergo evasit doctus. (Non est affectio petri inter Giessam & eruditionem.) &c.

Hæc de Subjecto; sequitur Adjunctum.

CAPUT XIII.

1. **A**djunctum est argumentum modo quodam consentaneum, cuius ad aliquid subicitur.

[Dicitur ab adjungendo sive adjacendo. Subjecto enim adjungitur sive adjacet, eidemque vel inest, vel adest & circumstat, unde & Adjectum ab aliis dicitur, vel adjacens inter accidens. Quæquam alii adjuncta vocant, quæ foris adiacent, ut vestes, arma; Adjacentia verò locum & tempora quas circumstantias nominant. Accidens autem ad substantiam dici, ut sit id cui substantia subjacet.]

2. Estque vel receptum vel occupatum.

3. Receptum est, quod à subjecto recipitur.

4. Estque vel internum (inherens, receptum in se) vel externum (adherens, receptum ad, vel circum se.)

5. Internum est, quod ipsi subjecto inheret.